

ოქის ღლიური.

ადამსავლეთის ასპარეზი. მდ. ნარაიუკაზე სოფ. სვისტოლიკთან და სკოლისთან მდგარი ბრძოლები გრძელდება. აქ პოზიციები ხელიდან ხელში გადადის. გერმანელებს აქ მკაცრი იერიშები მოაქვს. კისლიონის ახლო საარტილერიო ბრძოლა მოხდა. ტრანზპორტ-ზოლონიევის რკინის გზის ჩრდილო აღმოსავლეთით რუსის ერთი პოლკი გერმანელებს მიუხტა სანგრების დამცველები დახოცა, და ტყვეები წამოიყვანა და უკან წამოვიდა. ტრანზპორტის მიმართულებით რუსებმა ავსტრიელთა მხედრული განადგურეს. დარნავატრასთან ავსტრიელებმა მძლავრი იერიში მოიტანეს; რუსებმა იერიში მოიგერიეს.

კავკასიის ასპარეზი. მდგომარეობა არსებითად არსად არ შეცვლილა. დასავლეთის ასპარეზი. სომხის ჩრდილოეთით გერმანელებს მდგარი იერიშები მოჰქონდათ და სოფ. საინელის დაპყრობა უნდოდათ. სომხის სამხრეთით გერმანელები გააფთხებინეს უტყვედნენ და ბლენის ტყე დაიპყრეს, მასის მარჯვენა ნაპირზე ოდრემონისა და ფლერის შუა მკაცრი საარტილერიო ბრძოლა მოხდა.

იტალიის ასპარეზი. ცნობა არ მოსულა. რუმინების ასპარეზი. ბეჭოსთან რუმინელებმა ავსტრიელთა ერთი რაზმი მთლად დაატყვევეს. ტროტუშის ველზე ბრძოლები გრძელდება. უზის ველზე ავსტრიელებს უკან დაახევინეს. მდ. ბუზიოს ორთავე ნაპირებზე ავსტრიელებმა რუმინების ჯარი აძულეს უკან დაეხია. დობრუჯაში რუმინელთა და რუსების ჯარმა უკან დაიხია.

აქაილონის ასპარეზი. გენ. სარაილის ჯარის მარცხენა ფრთაზე წვრილ-წვრილი ბრძოლებია.

ლი. მდ. უზის ველზე დიდად დაზარალებული მოწინააღმდეგე უკუეპყვიეთ. მდ. ბუზიოს ველზე მტრის ძალდატანებით რუმინელები იძულებული გახდნენ გურა სირილიუსიკენ უკან დაეხიათ. ბრანის დელეში დრავოსლავთან (კრონშტადტიდან 40 ვერსის მანძილზე სანგრეთ დასავლეთით). მოწინააღმდეგის იერიშები მისთვის დიდი ზარალით მოვიგერიეთ დობრუჯაში მთელ ბრძოლის პირზე ბულგარელებს იერიშები მოჰქოთ. მათ შემოტყვის ზედგავლენით ჩვენმა და რუმინების ჯარმა რამდენადმე უკან დაიწია.

უკრნალ-გაზეთებიდან.

რუმინების ჩრდილოეთ საზღვარზე მდინარე ბუზენდან ორშოვამდე გერმანიის ჯარის სარდლი ფალკენჰაინი მისწრაფის წინ; მან გადალახა რუმინების საზღვრები. ავსტრიის ჯარებმა ხელთ იგდეს ყველა გზები ტრანსილვანიისა და რუმინიაში შესასვლელი. მათი მიზანია, რაც უნდა დაუჯდეთ შეიქრნენ მოლდავიასა და კვალახიაში, მაგრამ თუ მათ დამხმარე ჯარები არ მიიღეს ძვირათ დაუჯდებოთ სითამამე.

ინგლისის პარლამენტის ცნობილი დეპუტატი დილონი ამბობს: ამჟამად ბალკანეთი იქცა დიდმნიშვნელოვან ასპარეზად. აქა გერმანიის საუკეთესო მთავარსარდლები ჰინდენბურგი, ფალკენჰაინი და მაკენზენი. მოკავშირეები ყოველ ძალ-

ღონეს ხმარობენ რათა ხელი შეუშალონ მათი გეგმის განხორციელებას. თუ როგორ შესძლებენ ამას მოხაველი დავანა ხეგმს.

ინგლისის შტაბის უფროსს რობერტსონს დიდად საგულისხმო სიტყვა უთქვამს. მას განუცხადებია: ჩვენ უნდა გიომოთ და სადამდე ამისი თქმა არ შეიძლება. მზათ იყავით ყოველივე ცუდის მოლოდინში და იმედი გქონდეთ უკეთესი მომავლისა. ეს საუკეთესო დევიზია. ჩვენს წინ დიდი და ძნელი გზაა. ჩვენ გვეჭირა ხალხი და კიდევ ხალხიო.

ათინაში საფრანგეთის ჯარების შესვლამ დიდი მღელვარება გამოიწვია. მღელვარების ჩაქრობას თვით მეფე კონსტანტინე შეეცადა, მაგრამ ამაოთ. თვით მთავრობის წარმომადგენლებიც კი მუხამობენ თა მხარეზე. ისინი აშკარათ მოითხოვენ ცენტრალ სახელმწიფოთა მხარეზე გადასვლას და ომის გამოცხადებას.

გაზ. „ბიჩი. ვედომოსტის“ სამხედრო მიმომხილველი სწერს: იმ დროს, როდესაც გერმანიის სარდლის ფალკენჰაინის ჯარებს იერიში მოაქვს რუმინების წინა აღმდეგ ბალკანეთის მეორე კიდევ შვიი უდგმა დიდი ოპერაცია. მაკედონიაში მონასტირის მიმართულებით დაიწყო სასტიკი და სერიოზული ბრძოლა. აქ თავი მოიყარა ბულგარეთის დიდძალი ჯარებმა, მარა რა განზრახვა აქვთ მათ ჯერ არაა გამოჩენილი. სურთ მათ მოგერიებითი ბრძოლა აწარმოოს; თუ იერიში მი-

გახსნეს! ამოკლავს!

(სიკრივი). III (დასასრულია იხ. „სამშ.“ № 45.) ზამთრის შეგნელი ღამე იყო. ქვეყანას „მწუხრის ზეწარი“ გადაფარავდა. თოვლი თითქმის ორ არშინს ასკლიებოდა. ამდენი თოვლი და კიდევ ქვენა ქრით თოვა საშიშარ სურათს წარმოგვიდგენდა მამაკაცებისაგან დაკარილებულ. ქალების ამბრა მითრებულ სოფლებს კარები ჩაქეტათ. ხმა ჩაქმინდათ, მიყუყულებდნენ. ის მოლა მხოლოდ აქა იქ ქოხებიდან მშვიდის საქონლის ბლავილი და ძაღლების გულშემზარავი წყმტურ-ღმუილი. განსაკუთრებით ყურადღებას იქცევდა ანდრია ჩაგრულაძის ნავაზი, რომელიც სახლის დერფანს შეფარდა, უკანა ფეხებზე დატუტულიყო და საზარლად ღმუიოდა. ქარი თოვლს ატრიალებდა და ანდრიას ეზოში მდგარი გატიტლებული ხეები მწარედ კენესოდნენ. მათ კენესს და ძაღლის ღმუილს უფრთხებოდა მოხუცი ელუკიას ყრუ ზუზუნს ელუკიას არ ეჭინა. ის ლოვინში მოხუნძულიყო. გაშტურებით შეყურებდა გაყრულ ფანჯარას და ფიქრით გამოკიდებოდა თავისი ერთად საყვარელი შვილის არადილს... ტასო ბუზის წინ ტყავის ნავლევზე მოკვერილიყო... შვიი შალით თავი და ბეჭები დაეფარა და დრო გამოშვებით მწარედ ამოიკენესება ხოლმე და თან „ვინ ჩემს დღეს“ დაატანდა.

იტანონ სარაილის ჯარების წინააღმდეგ და გადაჭრული ბრძოლა დაიწყო ესეც მალე გამოიჩვენება.

რუსეთის წითელი ჯვრის საზოგადოების რწმუნებული შეუთანხმდა გერმანიას ტყვე სამხედრო ექიმების გადაცემის შესახებ შემდეგი პირობით. ყოველ 2500 ტყვე ჯარის კაცზე დატოვებული იქნება თითო ექიმი და დანარჩენები კი უნდა განთავისუფლებულ იქნას ამ წესის მიხედვით. გერმანიის მთავრობამ უნდა დააბრუნოს რუსეთში 169 ექიმი.

ბუქარესტში მივიდნენ ფრანგი ავიატორები. მათ მოაწესრიგეს გერმანელთა და ბულგარელთა შაეროპლანებისაგან თავდაცვის საქმე, რამაც თავის ნაყოფი გამოიღო. ეს ერთი ხანია ბუქარესტში მტრის ყუმბარები აღარ ჩამოვარდნლა.

გერმანიის სოც. დემოკრატიის ცენტრალურ ორგანოს „ფორვერტსისა“ და მოქიმილიან გარდენის ჟურნალის გამოცემა განახლდა. გერმანიის მთავრობამ შეცდომათ სენო მათი დახურვა.

რუმინების სამეფო თათბირზე ყოფილმა მინისტრმა 80 წლის კარპა საგულისხმო სიტყვები წარმოსთქვა: მან განაცხადა. რუმინია ავსტრიულგრეთს ომს უცხადებს. ჩემთვის ეს ომი წამებაა, მე ვწირავ ჩემს სამშობლოს ჩემს სამ ვაჟს, რომლებიც ხვალე ბრძოლის ველზე გავლენ.

სამხედრო მიმომხილველ.

„რუმინების ბრძოლებმა“ ფართე ხასიათი მიიღეს და უკვე საზღვრების ყოფნა არ ყოფნის საკითხი დაისვა. ამიტომ მეტი არ იქნება მოვიგონოთ და მოკლეთ განვიხილოთ ის იმედები, რომლებსაც მოკავშირეები რუმინების გამოსვლას ეძლიობდნენ.

თავდაპირველად სახეში მისაღები ის არის, რომ რუმინების გამოსვლას საბერძნეთის პოზიციის შეცვლას უკავშირებდნენ და ფიქრობდნენ, თუ რუმინია გამოვა საბერძნეთიც იძულებული იქნება ომში ჩაეროს. ესლანდელ პირობებში მას მეტი გამოსავალი არ ექნებაო. რუმინების გამოსვლას, მოკავშირეების აზრით პოლიტიკური მნიშვნელობის გარდა დიდი სტრატეგიული ფასი ეძლეოდა საქმე, იმაშია, რომ თუ საბერძნეთიც

ტურას ტკილიად ეძინა. ანდრია არ იყო სახლში ის დილით გაემგზავრა მახლობელ დაბისკენ შვილისაგან გამოგზავნილი პოსილკის მისაღებად. დიდხანს იწვალეს ტასომ და ელუკიამ ღამე გაუტყდათ... არ დაეძინათ... ფიქრებმა გაიტაცა ეს ორი ადამიანი. სად არ იყვენ... სად არ მოიარეს... რამოდენიმეჯერ გადაფრინდნენ გონებით სანდროსთან... აქოცეს ტკილიად... ეფეტუნენ... რამდენიმეჯერ მოიყვანეს ანდრია კარგის ამბით... რამდენიმეჯერ გაიფიქრეს წინააღმდეგობა გათენება იქნებოდა როცა რაბლ დედამთილს, როგორც იყო, ჩაეძინათ. მაგრამ ეს კოტა დილის ძილიც კი ძაღლის ღმუილმა და არაჩვეულებრივმა სიზმრებმა წაართვეს ბებერი ნავაზი მისდგომოდა ანდრიას სახლის კარებს და შეუწყვეტილი დღეოდა... ტიროდა...

გულგახეთქილი ელუკია წამოვარდა ზეზე, დაავლო კეტს ხელი და კარებისაკენ გასწია ამ ხმაურობამ გააღვიძა ტასოც. წამოდგა და გარედან შემობრუნებულ დედამთილს ახარა. — დედა, ნეტა იცოდე რა ტკიბილი სიზმარი ვნახე, ვითომ სანდრო მოვიდა. გვაკოცა... თვითოველი ჩვენთავანი გულში ჩაგვიხუტა. გვახარა გამანთავისუფლებსო აწი მე თოვს ხელს ამ მოკვილებმა, მუდამ თქვენთან და თქვენი ფიქრითაო. — დედა, რომ იცოდე რა სიხანაზი იყო სანდრო... დამხვლებულიყო... გასუქებუ-

ომში ჩაეროდა (რამაც არავითარი ეჭვი არ ჰქონდათ) გენ. სარაილის ჯარი ზურგით საფრთხისაგან განთავისუფლებოდა და მამასადამე სოლონიდან მოკავშირეები წინ თავისუფლად გაილაშქრებდნენ საბერძნეთის ჯარის დახმარებით.

მეორე მხრით მოკავშირეებს დიდ იმედებს აძლევდა რუმინების საზღვრების თავისებური ხასიათი.

რადგანაც მოკავშირეებს სწამდათ, რომ ცენტრალ კოალიციას ჯარი მეორე ჰყავდა ამავე დროს უნდა თავი დაეცვა ამ ჯარს მოკავშირეთა სამი შეტევისაგან (დასავლეთ სომხეთზე).

გალიციაში და კავკასიაში ფიქრობდნენ, რომ ავსტრიელები ვერ შესძლებენ ტრანსილვანიის მთებში წინ წაწევის და უარეს შემთხვევაში საზღვარზე შეიჭრებენ რუმინელები ავსტრიელებსაო.

მით უმეტეს არ სჯეროდათ, თუ ავსტრიელები ტრანსილვანიის საზღვარს გადალახებდნენ, რომ თვით რუსები მათ ზურგიდან შეუტეოდნენ გალიციაში.

ამყარდნენ რა იმედებს რუმინების ჩრდილო საზღვარზე ადვილი მიანდათ ბულგარეთში ჩრდილოეთის გორიდან შეჭრა. მოკავშირეების გეგმა იყო დობრუჯიდან ბულგარეთში შეჭრა და სოლონიდან წინ მიმავალ გენ. სარაილის ჯართან შეხვედრა.

ამნაირად რუმინის მათ მხარზე მიმოსვლით მათ აზრად ჰქონდათ გერმანია ავსტრიისა და ოსმალეთის მიწაწყლის გაშორება ბულგარეთის აღებით.

ლაპარაკი იმაზე, თუ რამდენად აუნაზღაურებელი იქნებოდა ეს დამარცხება გერმანელებისათვის, სრულიად მეტია. რადგანაც თავისთავად ცხადია, რომ გერმანიის მოშორებული ოსმალეთი სრულიად ვეღარას გააწყობდა, მოითხოვდა ზავს და გერმანიას კი საქმე უფრო გაუჭირდებოდა.

შეკრუა. მ. ჭუთინის, 11 ოქტომბერი კიდეც ფედერალისტების პოლიტიკურ უძმობაზე

თავისუფალი არსებობის დროის, ყოველგვარ ღირსებით შემკობილი ქართველის ტიპი, იმდენად გამოიცვალა და გადასხვადნდა, რომ დღეს ზღაპარი გვეგონია ის, რასაც უტყუარი ისტორია მოგვითხრობს ჩვენ დიდებულ წინაპართა ყოფაცხოვრებისა და პირად ღირსებებზე.

მართალია, ჩვენი ერის არსებობის უკანასკნელ ხნის, მეცხრამეტე საუკუნის, განმავლობაში არა ერთსა და ორს ქართველს აღგზნებია გულში მამულიშვილური ცეცხლი, მიუჩნევია „ერის წყლული თავის წყლული“ და კიდევ წამებულა მის გულისთვის, მაგრამ ჩვენი ეროვნული შეგნება ჯერ კიდევ ვერ გარღმავებულა და გაფართოვებულა ისე, რომ შესძლებოდეს ქართველობის მტკიცეთ შეკავშირება, განურჩევლათ მიმართულებებისა, კლა-

ლიყო. ოქროს ფერი ტანისამოსი ეცვა გულზედ ჯვრები და მენდლები უბრწყინავდნენ. ჩვენ სიხარულს, დედლო, საზღვარი არ ჰქონდა ბევრჯერ ვნახე სანდრო სიზმარში, მაგრამ წუხელი უფრო სხვა ნაირი იყო... ვინ ჩემ თავს!..

კეთილად აგებდნოს დედაშვილობის გამგნმა ვე სიზმარი, შვილო, რომ შენი სანდროს კარგი ამბით გახაუბებულიყოს შენი და შენი დე დამთილის დაჩაგრული გული მეტ ხშირად ვხედავ ჩემ სანდროს სიზმარში... ო რათ არის მისი დედა კოცხლი... — დედა, მეტი გზა არ მაქვს უნდა შევიდე სახლის თავზე. უნდა გავანთავისუფლო ეს სახლი თოვლისაგან თორავ უბედურებას უბედურება მივმატებამ—სახლი თავზე დაგვეგვრკევა, ხომ გაიგე რა მოსვლია საწყალო მინადორას.

გავიგე, შვილო. ასეა, დედა. უკაცო სახლი წარსულ წელში უფრო მეტი თოვლი იყო, მაგრამ ამისთანა უბედურება საწყალო მინადორას არც დასიზმრებია მაშინ საწყალოს თავს დასტრიალედ ბდენ ქმარი და მახლები დღეს აღარც ერთი არ ყავს უბედურს. შედი, დედა გენაცვალობა გაიჭიფე საქმე ტურას შე დავეტოვებ. ამა ვინ გვიშლის ჩვენ საწყალებს! ერთბაშად ჩემი სანდრო არ დაგვიტრიალეს. ვინ მის დედას!.. სად მყავს ჩემი ბიჭი, ჩემი იმედი და წუგემი.

ტასომ დაავლო ნიჩხს ხელი და სახლის თავზე ავიდა. აქსახლის თავზე ერთორად უფრო-შეგვედ ეჩვენა ტასო. ვისი უბედური მდგომარეობა და მთელი არსების მომშხამველმა ფიქრებმა გაიტაცეს ის. ნიჩხი ხელიდან გაუარდა... თითონს ვაშეშდა... ჩურჩელს დაემსგავსა. ვინ იტყვამდენ ხანს დარჩებოდა ტასო ამ მდგომარეობაში რომ ის მეზობელი ქალის დაძახილს არ გამოეფხიზლებია. — ავრე ტასოჯან, ავრე გავიჭიფოთ. საქმე მეტი საშველი არსაით-არის. — კატო შენა ხარ?! შენც ჩემ დღეში ხარ, შე საწყალო. — ამა რა ვქნა, ქალო, ვინ არაა პატრონი? უკაცო სახლი კაპეკათ არ ღირებულა. დავიკარგე... კაცის საქმე ჩვენთვის-ქალებისათვის მართლაც რომ ძნელიყოფილია. — ტასო, სად არის შენი მამშილი ნუ თუ სახლის გადმოთოვლა დარ შეუძლია? — ბაზარში წაიდა, გენაცვალე, სანდროს რაღაც „პოსილკა“ გამოუგზავნის და მის დასახსნელად წაუფარდა საწყალო სად შეეძლო ამისთანა ამინდში მოხუცებულს და ჯავრით კამხმარ ადამიანს, მაგრამ შვილის ამბავი დიდი ხანი

სისა და წოდების, საერთო ეროვნული ინტერესების დასაცვლოად. ამის მთავარი მიზეზი ის არის, რომ ჩვენ ვადამეჩვიეთ დასავლეთისა და საკულთარი თეოლოგიაში; მღვდელს უყულება ტრიალის ვარი, მღვდელი მსკერძი და უილაჯონი შევიქენით, რომ საკულთარი ძაღლის იმედი დაგვეკარგა, სხვას ავეციდეთ ზურგზე და მისგან მოველოდით ხსნას დამოუკიდებელი მოქმედების უნარი წაგვერთვა, აღარ მოგვეგობა ძველებური, ქართველური სიამაყე, თავისთავის პატივისცემა, გამხედლობა და კაცური კაცობა. ჩვენი ამნაირი უბედურული ცხოვრების ნიადაგზეა აღმოცენებული ჩვენში „ცნობილი ორ მიმართულებათა“ — სოციალ-დემოკრატების ეროვნული ნილიონში დფედერალისტების სოციალ-ეროვნული ორქოფობა.

ორივე ამ მიმართულებათა საერთო თვისება ის არის, რომ არც ერთი მათგანი არ უწყვეს ანგარიშს კაცობრიობისა და ჩვენი საკულთარი ცხოვრების რეალურ პირობებს და მხოლოდ ის პარტია ან ჯგუფი მიანიათ პროგრესული და მოწინავედ, სხვა პარტიათა და ჯგუფთა შორის, რომელიც უფრო რადიკალური მოთხოვნილებით გამოდის, უფრო პოპულარულია და მაღალი პრინციპების სამსახურს დაისახავს მიზნად. მაგრამ მათ შორის განსხვავებულარის: ფედერალისტებს მინიც და მინიც არ სწამთ, რომ შესაძლებელია მათი პროგრამის ერთი მთავარი საფუძვლის, სოციალისმის—განხორციელება: მაგრამ ეს მუხლი თუ მინიც შეაქვთ თავიანთ პროგრამაში, მხოლოდ იმტომ, რომ უფრო მომზიბლავი და მიმზიბდევი გახადონ თავისი მოძღვრება. უმთავრეს ყურადღებას კი ისინი აქცევენ თავიანთ პროგრამის ეროვნულ-პოლიტიკურ მომენტს და მის გადაჭრის დროს ისინი ხელმძღვანელობენ არა მარტო საკულთარი ეროვნული ინტერესით, არამედ უმანიტორული პრინციპით, სანართლიანობის თვალ-საზრისით ამიტომ არის, რომ მათ წამოაყენეს ეროვნებათა ფედერაციის პრინციპი საზოგადოდ და განსაკუთრებით კი რუსეთში მოსახლე ერების ფედერაციულ კავშირის მოგვარება დაისახეს თავიანთ მოქმედების მთავარ მიზნად; რადგან ამამოითხოვს კულტურული ადამიანის მორალური შეგნება და სამართლიანობის პრინციპი.

ამნაირად, ქართულმა აზროვნებამ არ იქნა და ვერ დააღწია თავი უსარგებლო და ჩვენი ცხოვრების ნიეთიერ. და კულტურულ ვითარების შემფრხნებელ სხვადასხვა გვიარის უტოპიზმს და სანტიმენტულობას. ჯერ იყო და სოციალურ უტოპიის (სოციალიზმის) წინააღმდეგ ბრძოლას მოუნდა მთელი ჩვენი დრო და ენერგია და როცა, ყველისათვის ცხადი შეიქნა მისი უწილადგობა და ჩვენმა საზოგადოებამ გამოფხიზლება დაიწყო, მას ესლათავს ახვევენ პოლიტიკურ უტოპია—რომანტიზმს.

ტასომ დაავლო ნიჩხს ხელი და სახლის თავზე ავიდა. აქსახლის თავზე ერთორად უფრო-შეგვედ ეჩვენა ტასო. ვისი უბედური მდგომარეობა და მთელი არსების მომშხამველმა ფიქრებმა გაიტაცეს ის. ნიჩხი ხელიდან გაუარდა... თითონს ვაშეშდა... ჩურჩელს დაემსგავსა. ვინ იტყვამდენ ხანს დარჩებოდა ტასო ამ მდგომარეობაში რომ ის მეზობელი ქალის დაძახილს არ გამოეფხიზლებია. — ავრე ტასოჯან, ავრე გავიჭიფოთ. საქმე მეტი საშველი არსაით-არის. — კატო შენა ხარ?! შენც ჩემ დღეში ხარ, შე საწყალო. — ამა რა ვქნა, ქალო, ვინ არაა პატრონი? უკაცო სახლი კაპეკათ არ ღირებულა. დავიკარგე... კაცის საქმე ჩვენთვის-ქალებისათვის მართლაც რომ ძნელიყოფილია. — ტასო, სად არის შენი მამშილი ნუ თუ სახლის გადმოთოვლა დარ შეუძლია? — ბაზარში წაიდა, გენაცვალე, სანდროს რაღაც „პოსილკა“ გამოუგზავნის და მის დასახსნელად წაუფარდა საწყალო სად შეეძლო ამისთანა ამინდში მოხუცებულს და ჯავრით კამხმარ ადამიანს, მაგრამ შვილის ამბავი დიდი ხანი

ფერფლად ვაქცე შენი წერადა ფერფლად ვაქცე ლექსი დამაზი და ჩემ დადურის მავსა სტრატეგის შენთვის დაწერაღს ვაგუფეი ხაზა. — მთის ყუავილები წიგნში დაუხუდა შენგან მიმდენილი დასახსტავად სიხლდით დაეფურცლდე; მთქმალ-მოქმალე და მივექნ ნაყის კასაფხტავად. — იმ, რა რავად მწეიხის, რომ შენი სულა ვერ შევიწყავდე; ვერ გავიგინა ლექსი გა მიგახვდა, ვაგბა, რაც იყო შენი სურფადი, შენი მიხანია! — შენ სიხნედაის ხარ მუამავალი შენ ლამობ თვით მხევე ჩაქრო ცაზე. — რა, რომ იცოდე, რა რავად მიგახვარ, არ შემიხედვები ცხთაფრების გზაზე. — გაიგე მანინ რომ შენ გოვლი მხოლოდ ჩემი ცხოვრების ერთად ერთ მტკრად გაიგე მანინ, ფლიადი, ცხთაფრო, შემიხედვარ უსახვდრთად, შემიხედვარ ძლიერად. — საფო შექმალე

საქრეპული

საქართველოს სახალხო რევოლუციური პარტიის ორგანო

4) 1846—1862 წლებში შორის ხოლერა მოედდა აზიას, ევროპას, აფრიკასა და ამერიკას;

5) მეოთხე პანდემია იყო 1864—1875 წლებში შორის;

6) მეხუთე პანდემია გაჩნდა 1883—1896 წლებში შორის;

7) 1902 წლის დამდეგს ხოლერამ ეგვიპტეში 40.000 კაცი იხვეწებოდა.

8) 1903 წლის დამდეგს ხოლერა გერმანიაში, პოლონეთში, მცირე აზიაში და შავი ზღვის ნაპირებზე;

9) 1904—1905 წლებში შემოვიდა სამარყანდიდან ბაქოში და აქედან განიშალა რუსეთის იმპერიის სხვადასხვა მხარეში;

10) მას აქვე რუსეთში სავსებით არ აღმოაჩნდა და დროგამოშვებით ევროპასაც ვეწვევა ხოლმე.

და არ ყოფილა არცერთი პანდემია, ჩვენი ქვეყანას რომ ასე მოეხდინებოდა: ადგილი გასაგებია არის: ჩვენი პატარა კუთხე მსოფლიოს გზა და ხილია.

რა არის ამ სენის მიზეზი? ეს ერთგვარი ბაქტერიაა. რა არის ბაქტერია?—იგი ცოცხალი არსებაა, რომელიც ცხოველურად და მცენარეულად უღარგისია.

ეს ბაქტერია გარეგნობით პაწაწა და კლავილო ჩიხრას ჰგავს. რისთვისაც მას ბაცილას (ჩიხრას) ანუ ვიბრიონს (ლაქარდს) უწოდებენ.

როგორია მისი სიდიდე? სიგრძე უდრის 1,5 მიკრონს, სიგანე კი 0,4 მიკრონს (მიკრონი ერთი მეტრის მეშვიდმეტედი, მეტრი კი ერთს აღწევს).

რომ წარმოვიდგინოთ ხოლერის ვიბრიონის სიპატარავე, უნდა ვიცოდეთ, რომ ერთს წვეთ წყალში, დაახლოებით, ათასი მილიონი ვიბრიონი დაეტივება!

ვიბრიონს ერთს ბოლოზე პატარა ბეწვი აქვს, რომლის საშუალობითაც მოძრაობს. ხოლერის ვიბრიონი ეგრეთწოდებული აგრობია, ი. ე. უპირობოდ, უკეთ ვთქვათ, უშეფერხებლად ვერ ცოცხლობს.

საუკეთესო თანშემწვევი ტემპერატურა მისი ზრდისათვის 35—36° C. არის. 38° C. უკვე საფრთხი.

საზრდა ცოცხალი მოლაშ უნდა იყოს. დღე სითბოს ვერ ითმენს: 56° C. ჰკლავს ერთი საათის განმავლობაში, 80° კი—ხუთ წამში.

მეორე მხრით, სიცივეს უკეთ ითმენს: ყინულში ბევრი დღის განმავლობაში ცოცხლობს.

მისი პირდაპირი სხივები და ვაშრობა ჰკლავს ერთ საათში.

ორქლორიანი ვერცხლის წყლის ხსნარი (სუბლიმატის ხსნარი) 1,0: 30.000 ჰკლავს 5—10 წამში, 1% კარბოლის სიმკვარე 5 წამში, მარილისა და გოგირდის სიმკვარეები 1,0: 1000,0—ერთს წუთში.

გამოსხმულ წყალში ვიბრიონი მხოლოდ 24 საათის განმავლობაში ცოცხლობს, წყალსადენის წმინდა წყალი კი რამდენსამე დღეს.

მიდინარისა და ტბის წყალში, სადაც ბევრი საზრდა, ვიბრიონი ცოცხლობს რამდენსამე კვირას, ხანდახან რამდენსამე თვესაც კი.

თუ საზრდა ღებება და იხრუნება, ვიბრიონი უკვე კვდება. მაშასადამე, მიცვალვების წყლებში ვიბრიონები მალე იხოცებიან და სასაფლაოდან არ განითვსებიან.

ღობილ განავალში და დამალი ნივთიერებით სავსე წყალში ვიბრიონები 24—30 საათში კვდებიან.

საზოგადოდ, კაცის ტანის გარეშე ხოლერის ვიბრიონები რამდენსამე დღეს იხოცებიან.

პირიქით, როდესაც რომელიმე ბაქტერია ტოქსინს კი არ გამოათხვევს, არამედ თვით მისი ტანის დარღვეული ნაწილები სწამლავს კაცს (ანუ ცხოველს), ანგვარ საწამლავს ენდოტოქსინი ეწოდება.

მაშასადამე, ხოლერის ვიბრიონები ტოქსინს კი არ გამოათხვევენ, არამედ თვითონ ირღვევიან და ამ დარღვეული ნაწილებით (ენდოტოქსინებით) სწამლავს კაცის სხეულსა და წარმოშობენ ხოლერას. არცერთს ცხოველს (კაცს გარდა) ხოლერა არ შეხვდება, რამდენი ბაცილა უნდა შესჭამოს. მაგრამ, თუ ბაცილები კანს ქვეშ შეუშვით, ცხოველიც მოიწამლება.

სად არის ღია კარები, საიდანაც ხოლერის ვიბრიონები კაცის სხეულში შედიან?

ეს ღია კარები—პირია. კაცს ვიბრიონები საჭმელ-სასმელთან შეხვევა და, თუ კუჭის წვეს ვაღურჩენ და წელეში გადავიდენ,—გამრავლებიან და წარმოშობენ ხოლერას.

და, თუმცა კუჭის წვენი მარილის სიმკვარის საშუალობით ჰკლავს ვიბრიონებს, მაგრამ უკანასკნელნი ხშირად საკულის შუაგულში არიან, კუჭის წვენი მათ ვერა სწვდება და, ამიტომ კუჭიდან წელეში უფერხლად გადადიან.

ვიბრიონებიანი წყლის სმა საშიშარია, რადგან წყალი კუჭში ისე ჩქარ გადავა—მეტადრე ცივი—რომ კუჭის წვენი ვიბრიონების დაბოცვას ვერ მოასწერს.

თუ ბევრი საჭმელი კუჭში, წყლის სმა საფრთხი, რადგან წყალი კუჭში საჭმლის ზედაპირზე გადირბენს და გადავიწვლებში.

წელეების წვენი კი მლაშეა და, მაშასადამე, ხოლერის ვიბრიონის გამრავლებიანათვის საუკეთესო პირობას წარმოადგენს.

ამას სხვათა შორის ისიც თანშემწვევა, რომ წელეში ბლომად არის ეგრეთწოდებული პეტრონი (ერთგვარი ცილია), რომელიც ხოლერის ვიბრიონისათვის საუკეთესო საზრდაა.

როდესაც ხოლერის ვიბრიონები წელეში ჩაითესებიან, ავადმყოფს ერთის-სამი დღის განმავლობაში ეგრეთწოდებული ხოლერის—წინამორბედი ნიშნები გამოაჩნდება:

დღეში სამჯერ რუჯერი გაფაღარათებს და დასუსტდება. ხშირად წინამორბედი ხანს ხოლერის ნამდვილი ნიშნები თან მისდევს და ავადმყოფი რამდენიმე დღის ან ერთი კვირის განმავლობაში (წინამორბედი ნიშნების დასრულებიდან) რჩება.

ეკიმი ვასად წერეთლავა. (დასასრული ხედა).

ხმა სოფლიდან.

ფრად საჭირო საჯანს შექცა ი. ვასილ წყურთელი „სამშობლოს“ № 452. საერთოდ ეგულა უმწეო დარბ დაჯავთა ავადმყოფებს და განსაკუთრებით ჭკეპანებს პატრონობა უნდა. ავადმყოფის პატრონი უფლები რომ ჰქონდა, ამის ცოდნა არ აქვს თუ რატონ მოყაროს ავადმყოფს.

1882 წელს გახუთ „დრაპაში“ მქონდა ანეთიდან კარესნიანდინა, თუ როგორ წვალებით მოგვდა ფეხში გაწევილი 14—15 წლის ყმაფეა. ამის შესახებეგვლა ჭირდა (ჭკეპი). სახეს კონიხდა გადადების, მამაძე გაიქცა და ფეხში მშიერ-წყურთელემ გახუტე სუა.

განს ეს ერთი იყო უფლები მსხვერდლი? საქმა იყო გაცევიის გამო უხედას ავადმყოფს „უსუსუნებლავ“ (ჭკეპით) მონასაფადენ, გაწევიდენ ტეში, ან ესის ბოლოში, ავადმყოფს, რომელსაც თავის დროზე არ ჰქონდა მოვლა, სჭკეპი, წამლა და მშობიერი სუა.

განს ეს ერთი იყო უფლები მსხვერდლი? საქმა იყო გაცევიის გამო უხედას ავადმყოფს „უსუსუნებლავ“ (ჭკეპით) მონასაფადენ, გაწევიდენ ტეში, ან ესის ბოლოში, ავადმყოფს, რომელსაც თავის დროზე არ ჰქონდა მოვლა, სჭკეპი, წამლა და მშობიერი სუა.

განს ეს ერთი იყო უფლები მსხვერდლი? საქმა იყო გაცევიის გამო უხედას ავადმყოფს „უსუსუნებლავ“ (ჭკეპით) მონასაფადენ, გაწევიდენ ტეში, ან ესის ბოლოში, ავადმყოფს, რომელსაც თავის დროზე არ ჰქონდა მოვლა, სჭკეპი, წამლა და მშობიერი სუა.

განს ეს ერთი იყო უფლები მსხვერდლი? საქმა იყო გაცევიის გამო უხედას ავადმყოფს „უსუსუნებლავ“ (ჭკეპით) მონასაფადენ, გაწევიდენ ტეში, ან ესის ბოლოში, ავადმყოფს, რომელსაც თავის დროზე არ ჰქონდა მოვლა, სჭკეპი, წამლა და მშობიერი სუა.

განს ეს ერთი იყო უფლები მსხვერდლი? საქმა იყო გაცევიის გამო უხედას ავადმყოფს „უსუსუნებლავ“ (ჭკეპით) მონასაფადენ, გაწევიდენ ტეში, ან ესის ბოლოში, ავადმყოფს, რომელსაც თავის დროზე არ ჰქონდა მოვლა, სჭკეპი, წამლა და მშობიერი სუა.

განს ეს ერთი იყო უფლები მსხვერდლი? საქმა იყო გაცევიის გამო უხედას ავადმყოფს „უსუსუნებლავ“ (ჭკეპით) მონასაფადენ, გაწევიდენ ტეში, ან ესის ბოლოში, ავადმყოფს, რომელსაც თავის დროზე არ ჰქონდა მოვლა, სჭკეპი, წამლა და მშობიერი სუა.

განს ეს ერთი იყო უფლები მსხვერდლი? საქმა იყო გაცევიის გამო უხედას ავადმყოფს „უსუსუნებლავ“ (ჭკეპით) მონასაფადენ, გაწევიდენ ტეში, ან ესის ბოლოში, ავადმყოფს, რომელსაც თავის დროზე არ ჰქონდა მოვლა, სჭკეპი, წამლა და მშობიერი სუა.

იიც მრავალი აიქნის მას კვადრეტიკული დაიას და ხალხის სანამსხურად, ჩემი წერილი გადაიქცა სხვადასხვა გაკეთებში (მაშინდელი გახუთ „ჯიჯი“-შიაც იყო მისი მქედვები). სოფლად ქსენონ აფთაქის გაწევის მათსა მკრამ ქსენონს თავის დანიშნულვანს ვერ მიაღწია.

ა ავიღეთ თუდა დიდი ჯინაში და ანუ თას ქსენონ აფთაქი. ვარცა ხანა დაჯარსულავი მკრამ დღემდე არ მოხერხდა, რომ თავის მისხისთვის მიეღწია ავი გადაიქცა ქვეშების გამოსადგულ მუსტიკად და არ იქნა და ვერ ვუღირსეთ საწოლების დადგამს. აფთაქის მოვლი შეუძლებელი უნდა იქნა მისსამსხურეთა ვამგარების. დღემდე ქსენონს არ ვეძებ, და სახეს კი ვატარებთ. რა თქმა უნდა ბრავი ვეღას მწამსუე ვიგებს.

ჩემის აზრით, საჭიროა მიეჭვენ ხალხის ასეთ უმწეო მდგომარეობას ვერავინა უფრად ღება საჭიროა ექიმები და სხვა გუფენიანი პირები ვითარებულ ხალხს ღმქედებს სოფლად და ქალაქად ვანთრთავთაზე და მასი შეჩვენებს საშუალებასზე ურჩევიდენ ხალხს მათი საფედნიერა საქმის მოწყობას, სოფლად იცის თანეუმა უნდა აზრდონ ხალხის გამთო ნახლებასზე.

მონდამება მათხარით, თორემ ხალხის თვის ძნელი არა არის რა თუ გეღმსდგებელი ი. ხეთერელი.

რედაქტორი ი. ცინცაძე. გამომცემელი ახან. „სამშობლო“

რუსეთი.

მოსკოვის პოლიციელთა საზოგადოების სხდომაზე გამოიკვეა, რომ ჩვენ თანამემთლესს კ—ბნ ოღლი და მის შვილს ღევან ზუბალაშვილებს მოსკოვი თავისი სახლი ზემოსხენებულ საზოგადოებისათვის შეუწირავთ შიგ თავშესაფარის მოსაწყობად.

მოსკოვის ქალაქის უფროსმა ბრძანება გასცა, რომ ის ვბრადლები, რომლებიც პროვინციიდან მოსკოვში შეიღების სანახად მოდიან, არ იქნენ შემოშვებულნი.

20 ოქტომბრისათვის მოსკოვში მოვილიან იტალიის საეპრო დელეგაცია.

4 ოქტომბერს პეტროგრადში მარიონის სასახლეში პროგრესისტების პარტიის კრება მოხდა.

პირველ ნოემბერს გამოშვებული იქნება ახალი სამხედრო სესხი, რომელსაც ხელის მოწერა ვგარძელდება 2 1/2 თვეს. განსაკუთრებული პირობა ამ სესხისა ის იქნება, რომ შემდეგ სესხიანი ქალაქებში არ მიიღებენ ამ სესხის კუპონებს.

განათლების სამინისტრომ ოლქის მხრთელებს დაუგზავნა ბრძანება რომლითაც მათ ავალებს. მდგომარე სამოსწყალი წველს უფრო ადრე მოამზადონ მოწყაფერი და ადრე მიაღებონ ატესტატები.

უცხოეთი.

ავსტრო უნგრეთის პირველ მინისტრს, შტიურგელს ერთ ნადმზე გაზეთის რედაქტორმა ადღებმა რევილვერი ესროლა და იქვე მოკლა.

როგორც ირკვევა ავსტრიის რეიხსრატი, მიუხედავად ყველა პარტიების მოთხენილებს, არ იქნება მოწყვეტილი ამ ვარემოვებს იმიითა ხსნიან, ვითომ მთავრობას ემიზოდეს, რომ არ განიხილონ სახელმწიფოს შინაურ ცხოვრების საკითხები. ამას ვარდა სახეში ისიცაა მისაღები, რომ მრავალი რენი-დებუტატი არ ემად დატუსაღებულია და თუ რებს სიალი მოიწვიეს ისინი უნდა განთავი-სუფულდენ; ხოლო ეს კი არ სურს მთავრობას.

სოციალ დემოკრატ ვურმის შეკოთხეზე, რეისტეგაში თუ რად იქნა დახურული „ფორუმეტი“, მთავრობის წარმომადგენლობა უპასუხა: ვერ ერთი, რომ ამ ვაგთისი მოწინავეთა ხასიათი ისეთი იყო, რომ იგი არ უფედდა პარტიათა ერთ ემად დატუსაღებულია და თუ რებს სიალი მოიწვიეს ისინი უნდა განთავი-სუფულდენ; ხოლო ეს კი არ სურს მთავრობას.

სოციალ დემოკრატ ვურმის შეკოთხეზე, რეისტეგაში თუ რად იქნა დახურული „ფორუმეტი“, მთავრობის წარმომადგენლობა უპასუხა: ვერ ერთი, რომ ამ ვაგთისი მოწინავეთა ხასიათი ისეთი იყო, რომ იგი არ უფედდა პარტიათა ერთ ემად დატუსაღებულია და თუ რებს სიალი მოიწვიეს ისინი უნდა განთავი-სუფულდენ; ხოლო ეს კი არ სურს მთავრობას.

სოციალ დემოკრატ ვურმის შეკოთხეზე, რეისტეგაში თუ რად იქნა დახურული „ფორუმეტი“, მთავრობის წარმომადგენლობა უპასუხა: ვერ ერთი, რომ ამ ვაგთისი მოწინავეთა ხასიათი ისეთი იყო, რომ იგი არ უფედდა პარტიათა ერთ ემად დატუსაღებულია და თუ რებს სიალი მოიწვიეს ისინი უნდა განთავი-სუფულდენ; ხოლო ეს კი არ სურს მთავრობას.

სოციალ დემოკრატ ვურმის შეკოთხეზე, რეისტეგაში თუ რად იქნა დახურული „ფორუმეტი“, მთავრობის წარმომადგენლობა უპასუხა: ვერ ერთი, რომ ამ ვაგთისი მოწინავეთა ხასიათი ისეთი იყო, რომ იგი არ უფედდა პარტიათა ერთ ემად დატუსაღებულია და თუ რებს სიალი მოიწვიეს ისინი უნდა განთავი-სუფულდენ; ხოლო ეს კი არ სურს მთავრობას.

სოციალ დემოკრატ ვურმის შეკოთხეზე, რეისტეგაში თუ რად იქნა დახურული „ფორუმეტი“, მთავრობის წარმომადგენლობა უპასუხა: ვერ ერთი, რომ ამ ვაგთისი მოწინავეთა ხასიათი ისეთი იყო, რომ იგი არ უფედდა პარტიათა ერთ ემად დატუსაღებულია და თუ რებს სიალი მოიწვიეს ისინი უნდა განთავი-სუფულდენ; ხოლო ეს კი არ სურს მთავრობას.

წერილი რედაქციის მიმართ. ბნა რედაქტორი! გთხოვთ თქვენს პატრევეტულ გას. „სამშობლო“-ში მადლობა გამოგვიხადოთ თამარ სივარდისას, რომელმაც ვეთად ინება და მოავროგა ზედა მადლავის საშუალებათა სხარ-გედავით 20 მან. და 50 კან.

ამისთან ერთად მადლობას ვწირავთ ყველა მათ ვინც მიაწვდინა თავისი წველი ჩვენ დარბი საშუალებათა სხარგედავით სია შემოწვივამლით.

1) გენის ბავრატონისა—5 მ 2) ასა აღადინოვა 50 კ. 3) გავი კოვონსივილი—1 მ 50 კ. 4) შაჯა ჭეიშვილი—1 მ. 5) ადექსანდრე აღადინოვა—50 კ. 6) კლავა წველივიტი—10 მ. 7) ნინა წველივიტი—1 მ 8) აბსუღია მაჭუტაძე—1 მ.

სულ ჯამი 20 მან. 50 კან ელენა ნივარაძე.

რედაქტორი ი. ცინცაძე. გამომცემელი ახან. „სამშობლო“

მუშაობს ხარისხის მადნაშლი ვალის მ. შოკროლაძის საზოგადოლო

აბანო მდებარეობს მალაზ, ბუნებით შემკულ მთის პირზე და, როგორც ნამდვილ გამოირგა, კურნავს მრავალ სხვადასხვაგვარ ავადმყოფობას: კარებს (რევმატიზმს), სხვადასხვაგვარ მუშუკს, საყმაწვილოს, წერებებს სისუსტეს, ჩაყოლილ ცილებს (მაღარობას), კუჭის ტივილს, ვენერიულ ავადმყოფობას, ვეგნამს, სისინეს და სხვა. წყალი მიიღება ცივი და თბილიც. ბრუსელში იმყოფება ზუღმივი ეკიმი, სადაც მსუფველს შეუძლია მიმართოს დარბევისათვის. არის სუფთა საკუთარი ვანები, სუფთა მინა და სასმელ-საჭმელი. ფანები ყოველთვინე ძლიერ ზომიერია. აბანო მდებარეობს სადგურ „სერნია ვოლში“, ბრუსელში სადგურია მატარებლის განაჩენდლოთ. სადგურიდან 150 სუფთა აბანამლი. ქუთაისის სადგურზე მოთხოვით ბილეთები სადგურ ბრუსელის „სტანცია სერნია ვოლის“. ჭუთაისიდან მატარებელი გადის დღით და ბრუნდება საღამომით.

სუსუნაგი.

ვისაც სურს ერთხელ და სამუდამოდ განიკურნოს ამ ავადმყოფობისაგან მუდამ უნდა ახსოვდეს, რომ მისი თვიდან მოშორება შეიძლება სუსუნაგის წყლით პირველ ხარისხიანი ზონოზანით. ეს წყალი სულ რამდენიმე დღეში ჰკურნავს დაძველებულ სუსუნაგს. საშუალება ნაცადამ თბილისის, კასპიისა და საზღვარგარეთელ მკურნავისა და პროფესორების მიერ და აღიარებულია საუკეთესო წამლად სუსუნაგის მოსარჩენად.

ჩვენ ბარანდია: თუ თქვენთვის ეს საძნელი არ იქნება, გთხოვთ შეეკითხოთ რომელსაც გასურთ ეკიმი ჩვენს აბანოზე და ის აუცილებლად აგიხსნით, რომ ეს აბანი საუკეთესო და უბარი საშუალებაა. ერთნაირად ნაცადამ მამაკაცებზეც და ქალებზეც. მამ, ნუ ხარჯავთ დიდ ფულს უშედეგო წამლობაზე, რადგანაც 3 კოლოფი და ორი შუბის შემზაუნებით, რომელიც წამლთან არის ერთად, სასებლით ჰკურნავს ავადმყოფს ამ მძიმე სენისაგან.

ერთი კოლოფი აბანოსა ღირს 4 მან. და 3 შუბს შესაზაუნებელი ღირს 9 მანეთი სხვა ქალაქებში ვაგზავენება 3 მანეთის მიღების შემდგომ.

მწერ მოწერა და წამლის დაკვეთა შეიძლება მხოლოდ რ. შილდთაისის, თბილისის ქუჩა № 12, მახლობლივ გოლოვიჩის პროსპექტისა და მეჯავრის ქუჩის.

P Шмидт, Тифлисъ, Тхивальская ул. № 12 отд. 3

Advertisement for 'Sakrebulo' (საქრეპული) newspaper. It features the newspaper's logo and name at the top. Below it, there is a large heading 'საქრეპული' and a sub-heading 'საქართველოს სახალხო რევოლუციური პარტიის ორგანო'. The main text of the advertisement is in Georgian and discusses the newspaper's mission and subscription information. It mentions that the newspaper is published weekly and is available in various editions. The text is arranged in a structured layout with clear headings and sub-headings.